# YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

16 päivänä marraskuuta 2000 *

Asiassa C-294/98 P,

**Metsä-Serla Oyj**, aiemmin Metsä-Serla Oy, kotipaikka Espoo (Suomi),

**UPM-Kymmene Oyj**, aiemmin United Paper Mills Ltd, kotipaikka Helsinki (Suomi),

**Tamrock Oy**, aiemmin Tampella Corporation, kotipaikka Tampere (Suomi), ja

**Kyro Oyj Abp**, aiemmin Oy Kyro Ab, kotipaikka Tampere,

kaikkien edustajina asianajaja H. Hellmann, Köln, ja asianajaja H.-J. Hellmann, Mannheim, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Loesch & Wolter, 11 rue Goethe,

valittajina,

jossa valittajat vaativat muutoksenhaussaan yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen (laajennettu kolmas jaosto) yhdistetyissä asioissa T-339/94—T-342/94, Metsä-Serla ym. vastaan komissio, 14.5.1998 antaman tuomion (Kok. 1998, s. II-1727),

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

vastapuolena:

**Euroopan yhteisöjen komissio**, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamies R. Lyal, avustajanaan asianajaja D. Schroeder, Köln, prosessiosoite Luxemburgissa c/o saman yksikön virkamies C. Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. La Pergola sekä tuomarit M. Wathelet (esittelevä tuomari), D. A. O. Edward, P. Jann ja L. Sevón,

julkisasiamies: J. Mischo,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon esittelevän tuomarin kertomuksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 18.5.2000 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Metsä-Serla Oyj, UPM-Kymmene Oyj, Tamrock Oy ja Kyro Oyj Apb ovat yhteisöjen tuomioistuimeen 29.7.1998 toimittamallaan valituskirjelmällä hakeneet muutosta EY:n tuomioistuimen perussäännön 49 artiklan nojalla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa T-339/94—T-342/94, Metsä-Serla ym. vastaan komissio, 14.5.1998 antamaan tuomioon (Kok. 1998, s. II-1727; jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on hylännyt EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan soveltamisesta (IV/C/33.833 — Kartonki) 13 päivänä heinäkuuta 1994 tehtyyn komission päätökseen 94/601/EY (EYVL L 243, s. 1; jäljempänä päätös) kohdistuneet kanteet.

## Tosiseikat

2 Komissio määräsi päätöksessään 19:lle yhteisössä kartonkia tuottavalle ja toimittavalle yritykselle sakkoja EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan (josta on tullut EY 81 artiklan 1 kohta) rikkomisesta.

3 Valituksenalaisesta tuomiosta ilmenee, että päätös oli tehty sen johdosta, että British Printing Industries Federation, joka on suurinta osaa Yhdistyneen kuningaskunnan kartonkipakkausteollisuudesta edustava etujärjestö, ja Fédération française du cartonnage olivat vuonna 1990 tehneet epävirallisia kanteluja komissiolle, ja niiden tarkastusten johdosta, joita komission virkamiehet, jotka

toimivat 6 päivänä helmikuuta 1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17 (perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus; EYVL 1962, 13, s. 204) 14 artiklan 3 kohdan nojalla, olivat huhtikuussa 1991 tehneet ennalta ilmoittamatta useiden kartonkialan yritysten ja järjestöjen tiloissa.

4 Näiden tarkastusten yhteydessä sekä tietoja ja asiakirjoja koskevien pyyntöjen johdosta saadun aineiston perusteella komissio päätyi siihen, että kyseiset yritykset olivat osallistuneet perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan rikkomiseen (useimmissa tapauksissa) vuoden 1986 puolivälistä ainakin vuoden 1991 huhtikuuhun. Tämän vuoksi komissio päätti panna vireille edellä mainitun määräyksen soveltamista koskevan menettelyn ja lähetti 21.12.1992 päivätyllä kirjeellä väitetiedoksiannon kullekin näistä yrityksistä, jotka kaikki vastasivat siihen kirjallisesti. Yhdeksän yritystä pyysi tulla kuulluksi suullisesti.

5 Menettelyn lopuksi komissio antoi päätöksen, jossa määrätään seuraavaa:

*"1 artikla*

Buchmann GmbH, Cascades SA, Enso-Gutzeit Oy, Europa Carton AG, Finnboard — the Finnish Board Mills Association, Fiskeby Board AB, Gruber & Weber GmbH & Co KG, Kartonfabriek de Eendracht NV (joka käyttää toiminimeä BPB de Eendracht NV), NV Koninklijke KNP BT NV (aikaisemmin Koninklijke Nederlandse Papierfabrieken NV), Laakmann Karton GmbH & Co KG, Mo Och Domsjö AB (MoDo), Mayr-Melnhof Gesellschaft mbH, Papeteries de Lancey SA, Rena Kartonfabrik AS, Sarrió SpA, SCA Holding Ltd (aikaisemmin Reed Paper & Board (UK) Ltd), Stora Kopparbergs Bergslags AB, Enso

Española SA (aikaisemmin Tampella Española SA) ja Moritz J. Weig GmbH & Co KG ovat rikkoneet EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa siten, että

— Buchmann ja Rena ovat noin vuoden 1988 maaliskuusta ainakin vuoden 1990 loppuun,

— Enso Española on ainakin vuoden 1988 maaliskuusta ainakin vuoden 1991 huhtikuun loppuun,

— Gruber & Weber on ainakin vuodesta 1988 vuoden 1990 loppuun ja

— muut ovat vuoden 1986 puolivälistä ainakin vuoden 1991 huhtikuuhun

osallistuneet sopimukseen ja yhdenmukaistettuun menettelytapaan, jotka ovat peräisin vuoden 1986 puolivälistä ja joiden mukaisesti Euroopan yhteisön kartongintoimittajat

— tapasivat säännöllisesti salaisissa ja vakiintuneeksi tavaksi muodostuneissa kokouksissa neuvotellakseen ja päättääkseen alan yhteisestä kilpailunrajoittamissuunnitelmasta,

— sopivat säännöllisistä hinnankorotuksista kunkin tuotelaadun osalta kunakin kansallisena valuuttana,

— suunnittelivat ja toteuttivat useita samanaikaisia ja yhdenmukaisia hinnankorotuksia kaikkialla Euroopan yhteisössä,

— saavuttivat yhteisymmärryksen tärkeimpien tuottajien markkinaosuuksien pysyttämisestä vakiotasoilla, mutta siten, että niitä saatettiin joskus muuttaa,

— toteuttivat — alkuvuodesta 1990 lähtien aina vain useammin — yhdenmukaistettuja toimenpiteitä toimitusten valvomiseksi yhteisön markkinoilla varmistaakseen edellä mainittujen yhdenmukaistettujen hinnankorotusten toteuttamisen,

— edellä mainittuja toimenpiteitä tukeakseen vaihtoivat kaupallisia tietoja toimituksista, hinnoista, tuotantoseisokeista, tilauskannoista ja koneiden käyttöasteista.

— —

*3 artikla*

Seuraaville yrityksille määrätään 1 artiklassa todetuista rikkomisista sakkoa seuraavasti:

— —

v) Finnboard — the Finnish Board Mills Associationille sakkoa 20 000 000 ecua siten, että siitä yhteisvastuullisesti Finnboardin kanssa vastaavat Oy Kyro Ab 3 000 000 ecuun saakka, Metsä-Serla Oy 7 000 000 ecuun saakka, Tampella Corporation 5 000 000 ecuun saakka ja United Paper Mills Ltd 5 000 000 ecuun saakka;

— — ."

6 Valituksenalaisesta tuomiosta käy lisäksi ilmi tosiseikoista seuraavaa:

"9 Kantajat, joille päätös on osoitettu, ovat suomalaisia kartongintuottajia. Ne markkinoivat tuotteitaan yhteisössä ja muilla markkinoilla Finnish Board Mills Association — Finnboardin (jäljempänä Finnboard) välityksellä. Finnboard on Suomen oikeuden mukaan perustettu taloudellinen yhdistys, johon vuonna 1991 kuului jäseninä kuusi yhtiötä, muun muassa kantajat.

10 Päätöksen 174 perustelukappaleesta ilmenee, että komissio on määrännyt sakon Finnboardille siitä syystä, että aktiivisesti ja suoraan kartelliin osallistui nimenomaan Finnboard eivätkä kantajina olevat yhtiöt. Komissio on kuitenkin katsonut, että kantajina olevien yhtiöiden on vastattava yhteisvastuullisesti Finnboardin kanssa siitä osasta sakkoa, joka suurin piirtein vastaa kunkin yhtiön osuutta Finnboardin kartonginmyynnistä."

7 Päätöksestä nostettiin lisäksi 17 muuta kannetta (asiat T-295/94, T-301/94, T-304/94, T-308/94—T-311/94, T-317/94, T-319/94, T-327/94, T-334/94, T-337/94, T-338/94, T-347/94, T-348/94, T-352/94 ja T-354/94), joissa kantajina

olivat kahta lukuun ottamatta kaikki ne, joille päätös on osoitettu. Asia T-301/94, Laakmann Karton vastaan komissio, poistettiin 18.7.1996 annetulla määräyksellä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen rekisteristä kantajan peruutettua kanteensa.

## Valituksenalainen tuomio

*Päätöksen kumoamisvaatimus*

8 Valittajat esittivät ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa yhden ainoan kanneperusteen, jonka mukaan komissio oli rikkonut asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohtaa ja perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa.

9 Valittajat väittivät, että asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa ei anneta komissiolle toimivaltaa tehdä päätöstä, jolla yritys velvoitetaan vastaamaan toiselle yritykselle määrätystä sakosta. Valittajien mukaan tämän säännöksen nojalla sakkoja voidaan määrätä ainoastaan niille yrityksille, jotka itse ovat rikkoneet kilpailusääntöjä. Komissio oli kuitenkin tässä tapauksessa asettanut valittajat vastuuseen toisen teosta, mikä on eri asia kuin vastuu omasta teosta.

10 Valittajien mukaan komissio ei olisi saanut määrätä niitä vastaamaan sakosta yhteisvastuullisesti sillä perusteella, että kyse oli taloudellisesta kokonaisuudesta, eikä se olisi saanut katsoa Finnboardin toimineen valittajien "puolesta ja niiden intressissä".

11 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on lausunut tästä seuraavaa:

"42 [Asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa] ei todeta nimenomaisesti, voidaanko yritys, jonka ei ole suoraan ja nimenomaisesti katsottu olevan vastuussa komission toteamasta kilpailusääntöjen rikkomisesta, määrätä vastaamaan yhteisvastuullisesti toisen yrityksen kanssa sakosta, joka on määrätty tälle toiselle yritykselle seuraamukseksi siitä, että se on tekijänä syyllistynyt todettuun kilpailusääntöjen rikkomiseen.

43 On kuitenkin katsottava, että kyseistä säännöstä on tulkittava siten, että yritys voidaan määrätä vastaamaan yhteisvastuullisesti toisen yrityksen kanssa sakosta, joka on määrätty tälle toiselle, tahallaan tai tuottamuksesta kilpailusääntöjä rikkoneelle yritykselle, sillä edellytyksellä, että komissio samassa päätöksessä osoittaa, että olisi yhtä hyvin voitu todeta, että se yritys, jonka on vastattava sakosta yhteisvastuullisesti, on syyllistynyt kyseiseen kilpailusääntöjen rikkomiseen.

44 Vaikka Finnboard on tässä tapauksessa se yritys, jota on suoraan ja nimenomaisesti pidetty vastuullisena perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan rikkomisesta (päätöksen 1 artikla) ja vaikka päätöksen 3 artiklan v alakohdassa sakko onkin näin ollen määrätty sille, kukin kantajista on kuitenkin määrätty vastaamaan osasta sakkoa yhteisvastuullisesti Finnboardin kanssa, koska komissio on katsonut Finnboardin toimineen niiden 'puolesta' ja niiden intressissä (päätöksen 174 perustelukappaleen toinen kohta).

45 On siis tutkittava, oliko kantajien ja Finnboardin välillä sellaisia taloudellisia ja oikeudellisia suhteita, että komissio olisi voinut katsoa kunkin kantajista suoraan ja nimenomaisesti vastaavan kilpailusääntöjen rikkomisesta.

46 Päätöksestä ilmenee tältä osin komission katsoneen, että kantajat vastasivat Finnboardin teoista (em. 174 perustelukappaleen toinen kohta).

47 Arvioitaessa, onko tämä toteamus oikea, on otettava huomioon Finnboardin toimintatapaa sekä Finnboardin ja sen jäsenten — erityisesti kantajien — välisiä oikeudellisia ja tosiasiallisia suhteita koskevat keskeiset tiedot, sellaisina kuin ne ilmenevät asiakirja-aineistosta ja erityisesti kantajien vastauksesta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjallisiin kysymyksiin.

48 Finnboard on 1.1.1987 voimaan tulleiden sääntöjensä (2 §) mukaan yhdistys, joka markkinoi kantajien tuottaman kartongin sekä muiden jäsentensä tuottamia paperialan tuotteita.

49 Sääntöjen 10 ja 11 §:n mukaan kukin jäsenistä nimeää yhden edustajan yhdistyksen hallitukseen, joka muun muassa päättää yhdistyksen toiminnan suuntaviivoista, vahvistaa talousarvion, rahoitussuunnitelman ja kustannusten jakoperiaatteet jäsenten kesken sekä valitsee toimitusjohtajan.

50 Sääntöjen 20 §:ssä määrätään seuraavaa:

'Sitoumuksista, jotka annetaan yhdistyksen puolesta, vastaavat velkojille jäsenet kukin omasta ja toistensa puolesta kuten omasta velastaan.

Vastuu velasta ja sitoumuksista jakautuu suhteessa jäsenten kuluvan ja kahden edellisen kalenterivuoden nettolaskutukseen.'

51 Kartonkituotteiden myynnin osalta on todettava, että kantajien vastauksesta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjallisiin kysymyksiin ilmenee, että ne olivat aikana, jolloin asian tosiseikat tapahtuivat, valtuuttaneet Finnboardin huolehtimaan kaikesta niiden kartonginmyynnistä, mistä ainoita poikkeuksia olivat kunkin kantajan konsernin sisäiset myynnit ja vähäiset myynnit tilapäisille asiakkaille Suomessa (ks. myös Finnboardin sääntöjen 14 §). Lisäksi Finnboard vahvisti ja ilmoitti kantajille samanlaiset listahinnat.

52 Kantajat selittävät myös, että yksittäisissä myynneissä asiakkaat tekivät tilauksensa Finnboardille ilmoittaen yleensä samalla heille mieluisimman tehtaan; tällaiset mieltymykset selittyivät muun muassa sillä, että kantajien tuotteiden välillä oli laatueroja. Mikäli asiakas ei ilmoittanut mitään mieltymyksiä, tilaukset jaettiin Finnboardin jäsenten kesken sääntöjen 15 §:n mukaisesti, jossa määrätään seuraavaa:

'Saapuvat tilaukset jaetaan oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti jäsenten valmistettaviksi ottaen huomioon kunkin jäsenen tuotantokyky sekä hallituksen vahvistamat jakoperiaatteet.'

53 Finnboardilla oli valtuudet neuvotella myyntiehdoista ja myös hinnasta potentiaalisten asiakkaiden kanssa, mutta kantajat olivat vahvistaneet yleiset suuntaviivat asiakaskohtaisia neuvotteluja varten. Tilaus oli kuitenkin aina alistettava kyseiselle kantajana olevalle yhtiölle, joka joko hyväksyi tai hylkäsi sen.

54 Sitä, miten yksittäiset myynnit tapahtuivat ja miten niitä käsiteltiin kirjanpidollisesti, on kuvailtu Finnboardin tilintarkastajan antamassa, 4.6.1997 päivätyssä lausunnossa seuraavasti:

'Finnboard toimii päämiestensä myyntiedustajana laskuttaen ostajia 'omissa nimissään päämiehen lukuun'.

1. Päämiehen asemassa oleva tehdas vahvistaa aina tilauksen.

2. Kun tavara lähetetään tehtaalta, tehdas lähettää Finnboardille alustavan laskun ('Mill invoice'). Lasku kirjataan päämiestiliin saatavaksi ja Finnboardin ostokirjanpitoon velaksi tehtaalle.

3. Finnboard maksaa tehtaan laskun (josta on vähennetty arvioidut kuljetus-, varastointi-, toimitus- ja rahoituskulut) ennakkona sovitussa määräajassa (10 päivää 1990/1991). Tällä tavalla Finnboard rahoittaa ulkomaan varastot ja tehtaan saatavat asiakkailta tulematta kuitenkaan lähetetyn tavaran omistajaksi.

4. Kun tavara toimitetaan asiakkaalle, Finnboard lähettää asiakkaalle laskun tehtaan puolesta. Lasku kirjataan myynniksi päämiestiliin ja saatavaksi Finnboardin myyntikirjanpidossa.

5. Asiakkaiden maksut kirjataan päämiestileille, ja mahdolliset erotukset arvioitujen ja toteutuneiden hintojen ja kulujen välillä (vrt. kohta 3) selvitetään päämiestilien kautta.'

55 Ensinnäkin näyttää siis siltä, että vaikka Finnboardilla oli valtuudet neuvotella lopullisten asiakkaiden kanssa hinnoista ja muista myyntiehdoista kantajien määräämiä suuntaviivoja noudattaen, myynti ei voinut toteutua ennen kuin kyseinen kantajana oleva yhtiö oli hyväksynyt hinnan ja muut myyntiehdot.

56 Toiseksi on todettava olevan kiistatonta, että omistusoikeus siirtyi suoraan kyseiseltä kantajana olevalta yhtiöltä lopulliselle asiakkaalle.

57 Seuraavaksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että Finnboardin saamat myyntipalkkiot, jotka on ilmoitettu liikevaihtona sen vuosikertomuksissa, kattavat vain kulut, jotka liittyvät sen jäsentensä lukuun hoitamiin myynteihin, kuten kuljetus- ja rahoituskulut. Tästä seuraa, ettei Finnboardilla ollut mitään omaa taloudellista intressiä osallistua salaiseen hintayhteistyöhön, koska PG Paperboardin toimielimissä kokoontuneiden yritysten ilmoittamat ja toteuttamat hinnankorotukset eivät ole voineet tuottaa mitään hyötyä sille. Finnboardin osallistuminen tähän salaiseen yhteistyöhön oli sitä vastoin kantajien välittömässä taloudellisessa intressissä.

58 Tämän asian olosuhteissa on todettava, että Finnboardin ja kunkin kantajan väliset taloudelliset ja oikeudelliset suhteet olivat siis sellaiset, että kartonkia kantajien lukuun markkinoidessaan Finnboard toimi vain

kunkin yhtiön apuorganisaationa. Kun otetaan huomioon nämä suhteet ja se, että Finnboardin oli seurattava kunkin kantajan antamia suuntaviivoja voimatta käyttäytyä markkinoilla kustakin kantajasta riippumattomana, Finnboard todellisuudessa muodosti taloudellisen kokonaisuuden kunkin kartonkia tuottavan jäsenensä kanssa (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Suiker Unie ym. v. komissio, tuomion 538—540 kohta).

59 Komissio on näin ollen aiheellisesti katsonut päätöksen perusteluosassa, että kantajat olivat vastuussa Finnboardin kilpailunvastaisista toimista, joten kunkin niistä olisi voitu todeta tahallaan rikkoneen perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa. Komissio on siis voinut päättää, että kukin kantajista vastaa yhteisvastuullisesti Finnboardin kanssa osasta tälle taloudelliselle yhdistykselle määrättyä sakkoa, sen sijaan että se olisi määrännyt sakon suoraan kullekin kantajana olevista yhtiöistä.

60 Edellä oleva huomioon ottaen kanneperuste on hylättävä."

*Sakon alentamista koskevat vaatimukset*

12 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on jättänyt tutkimatta sakon alentamista koskevat valittajien vaatimukset sillä perusteella, etteivät valittajat olleet esittäneet mitään perustetta vaatimustensa tueksi.

13 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on päätynyt hylkäämään kanteen.

## Valitus

*Valituksen jättämisen sääntöjenmukaisuus*

14 Komissio käsittelee aluksi valituksen tutkittavaksi ottamista ja toteaa, että Kyro Oyj Abp:tä lukuun ottamatta kaupparekisteriotteet on esitetty pelkkinä käännöksinä, että Kyro Oyj Abp:n antamassa valtakirjassa on allekirjoitusten joukossa yksi sellaisen henkilön allekirjoitus, jolla ei esitetyn kaupparekisteriotteen mukaan ole oikeutta kirjoittaa sen nimeä, ja että toisella valtakirjan allekirjoittajalla ei ole yksin oikeutta edustaa yhtiötä.

15 Riittää, kun tähän todetaan, että yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 38 artiklan 5 kohdan b alakohtaa, jossa edellytetään, että yksityisoikeudellisen oikeushenkilön on liitettävä kannekirjelmään "selvitys siitä, että asianajajalle annetun valtuutuksen allekirjoittajalla on ollut siihen kelpoisuus", ei työjärjestyksen 112 artiklan 1 kohdan mukaan, jossa viitataan pelkästään 38 artiklan 2 ja 3 kohtaan, sovelleta valituksiin.

16 Komission oikeudenkäyntiväite on tämän vuoksi hylättävä.

*Asiakysymykset*

17 Valittajat ovat valituksessaan esittäneet kaksi valitusperustetta. Ne väittävät, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt katsoa, ettei asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohtaa olisi saanut käyttää oikeusperustana sille, että ne on velvoitettu yhteisvastuullisesti toisen yrityksen kanssa maksamaan tälle toiselle

määrätty sakko. Lisäksi ne katsovat, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ollut väärässä nojautuessaan yhteisöjen tuomioistuimen kehittämiin periaatteisiin, jotka koskevat taloudellisen kokonaisuuden muodostaville yrityksille määrättävien sakkojen vahvistamista, sillä yhteisöjen tuomioistuin ei ole valittajien mukaan johtanut näistä periaatteista sitä, että yrityksen voitaisiin katsoa olevan vastuussa toiselle määrätyn sakon maksamisesta.

Ensimmäinen valitusperuste

18 Valittajat väittävät, että päätökseltä, jolla niille on määrätty sakkoja, vaikka komissio ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin eivät ole katsoneet, että ne olisivat tahallaan tai tuottamuksesta toimineet vastoin perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa, puuttuu oikeusperusta. Päätöksen 1 artiklasta käy päinvastoin ilmi, että ne eivät ole rikkoneet perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa.

19 Valittajat huomauttavat, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 43 kohdassa todennut, että yritys voidaan määrätä vastaamaan yhteisvastuullisesti toisen yrityksen kanssa sakosta, joka on määrätty tälle toiselle, tahallaan tai tuottamuksesta kilpailusääntöjä rikkoneelle yritykselle, "sillä edellytyksellä, että komissio samassa päätöksessä osoittaa, että olisi yhtä hyvin voitu todeta, että se yritys, jonka on vastattava sakosta yhteisvastuullisesti, on syyllistynyt kyseiseen kilpailusääntöjen rikkomiseen". Valittajien mukaan tällainen tulkinta on vastoin asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan selvää sanamuotoa, sillä tässä kohdassa edellytetään, että se, jolle päätös osoitetaan, on rikkonut perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa. Tulkinta on lisäksi suorastaan vastoin laillisuusperiaatetta ja johtaa siihen, että komissio saisi asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan nojalla määrätä seuraamuksia yrityksille ilman, että sillä olisi todistustaakka näyttää, että perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa on rikottu, ja ilman, että sen olisi otettava huomioon kunkin yrityksen yksittäistapausta (ja nimenomaan lieventäviä asianhaaroja) arvioidessaan kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuutta tai kestoa sakon suuruudesta päättäessään. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tulkinta on lisäksi yhteisön oikeudessa tunnustetun syyttömyysolettaman vastainen (ks. asia 374/87, Orkem v. komissio, tuomio 18.10.1989, Kok. 1989, s. 3283, 30—35 kohta).

20 Komissio katsoo, että ensimmäinen valitusperuste on jätettävä tutkimatta, koska siinä suurelta osin pelkästään toistetaan ensimmäisessä oikeusasteessa jo esitetyt tosiasiaväitteet ja oikeudelliset väitteet.

21 Asiakysymyksestä komissio toteaa, että valituksenalaisen tuomion 43 kohtaan sisältyvä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tulkinta asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdasta on tämän säännöksen sanamuodon mukainen. Yritys rikkoo perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa, jos nimenomaan sen voidaan katsoa olevan vastuussa sellaisen toisen yrityksen käyttäytymisestä, joka rikkoo tätä määräystä (ks. mm. asia 48/69, ICI v. komissio, tuomio 14.7.1972, Kok. 1972, s. 619, 132 kohta ja sitä seuraavat kohdat, Kok. Ep. II, s. 25; asia 52/69, Geigy v. komissio, tuomio 14.7.1972, Kok. 1972, s. 787, 44 kohta ja sitä seuraavat kohdat ja asia 107/82, AEG v. komissio, tuomio 25.10.1983, Kok. 1983, s. 3151, 49 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

22 Ei myöskään pidä paikkaansa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tulkintaa noudatettaessa yhteisvastuussa olevina pidettävien yritysten erityisiä olosuhteita ei otettaisi huomioon. Yritykset voidaan velvoittaa yhteisvastuuseen vain, jos myös niiden voidaan katsoa rikkoneen kilpailusääntöjä, mikä merkitsee, että niitä koskevat erityiset olosuhteet otetaan huomioon. Näin on tehty tässäkin tapauksessa, kun kukin valittaja on velvoitettu vastaamaan yhteisvastuullisesti Finnboardin kanssa tälle määrätystä sakosta erisuuruisen määrän osalta. Valittajat eivät myöskään ole tuoneet esiin sellaisia yrityskohtaisia olosuhteita, joita komissio tai ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei olisi ottanut huomioon.

23 Myöskään syyttömyysolettamaa ei komission mukaan ole jätetty noudattamatta. Komissio on todennut, millä perustein oli oikeutettua määrätä sakkoja suoraan valittajille, joille oli osoitettu väitetiedoksianto ja jotka siis ovat voineet puolustautua rajoituksitta.

24 Ensinnäkin on hylättävä komission oikeudenkäyntiväite. Edellä esitetystä käy nimittäin ilmi, että valittajat kiistävät valituksenalaisen tuomion 43 kohdan oikeellisuuden sillä perusteella, että sitä rasittaa niiden mukaan oikeudellinen virhe.

25 Seuraavaksi on todettava, että tässä tapauksessa Finnboardille on määrätty 20 000 000 ecun suuruinen sakko, jonka maksamisesta kukin valittaja on velvoitettu vastaamaan yhteisvastuullisesti Finnboardin kanssa tietynsuuruiseen summaan saakka, joka vaihteli 3 000 000 ecusta 7 000 000 ecuun ja joka vastasi suurin piirtein Finnboardin kartonginmyyntiä kunkin valittajan lukuun (valituksenalaisen tuomion 10 kohta).

26 Tämä merkitsee sitä — kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 44 kohdassa todennut — että Finnboardin on katsottu suoraan olevan vastuussa perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan rikkomisesta. Koska komissio oli kuitenkin katsonut sen toimineen valittajien lukuun ja niiden intressissä, mistä syystä valittajien voitiin katsoa olevan vastuussa Finnboardin kilpailunvastaisesta käyttäytymisestä, kukin valittaja on velvoitettu vastaamaan yhteisvastuullisesti Finnboardin kanssa osasta sakkoa.

27 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tutkinut tämän seikan ja päätynyt valituksenalaisen tuomio 45—59 kohdassa siihen, että valittajat olivat vastuussa Finnboardin käyttäytymisestä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päättelyä tästä seikasta ei ole pidettävä virheellisenä, koska vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yrityksen voidaan katsoa olevan vastuussa toisen yrityksen kilpailunvastaisesta käyttäytymisestä, jos tämä toinen yritys ei ole päättänyt markkinakäyttäytymisestään itsenäisesti vaan on pääasiallisesti noudattanut ensin mainitun yrityksen antamia ohjeita erityisesti näitä yrityksiä yhdistävien taloudellisten ja oikeudellisten suhteiden vuoksi (ks. mm. em. asia AEG v. komissio, tuomion 49 kohta).

28 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tulkinta asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdasta ei tässä tilanteessa ole laillisuusperiaatteen vastainen, koska valittajat,

joiden on katsottu olevan vastuussa kilpailua rajoittavista Finnboardin toimista, on edellä mainitun artiklan nojalla tuomittu sakkoon kilpailusääntöjen rikkomisesta, jonka tekijöiksi ne itse on katsottu tämän vastuussa olemisen takia. Tämä merkitsee sitä, että vastoin valittajien väitteitä komissio on ottanut valittajia koskevat erityiset olosuhteet huomioon, kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 10 kohdassa todennut, ja että valittajat olivat väitetiedoksiannon adressaatteja eikä ole näytetty, etteivätkö ne olisi voineet puolustautua väitetiedoksiannossa esitettyjä väitteitä vastaan.

29 Syyttömyysolettaman loukkaamiseen perustuva valitusperuste on myös tästä syystä hylättävä.

30 Valituksella ei voida saattaa käsiteltäväksi sitä, täyttyivätkö tässä tapauksessa todella kaikki vastuussa olemisen edellytykset, sillä tämän tutkiminen on tosiasioiden arviointia.

31 Edellä esitetystä seuraa, että ensimmäinen valitusperuste on hylättävä osittain perusteettomana ja osittain siksi, että tutkittavaksi ottamisen edellytykset puuttuvat.

Toinen valitusperuste

32 Valittajat väittävät, että yhteisöjen tuomioistuimen mukaan emoyhtiön vastuu siitä, että sen tytäryhtiö rikkoo kilpailusääntöjä, edellyttää aina, että emoyhtiön näytetään itse rikkoneen kilpailusääntöjä ja että sille määrätään sakko (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat 6/73 ja 7/73, Istituto Chemioterapico ja Commercial Solvents v. komissio, tuomio 6.3.1974, Kok. 1974, s. 223, 37 ja 41 kohta, Kok. Ep. II, s. 229; em. asia ICI v. komissio, tuomion 132—141 kohta; em. asia Geigy v. komissio, tuomion 45 kohta ja asia T-65/89, BPB Industries ja British

Gypsum v. komissio, tuomio 1.4.1993, Kok. 1993, s. II-389, 149 ja 153 kohta). Taloudelliseen kokonaisuuteen ei siis voida yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan perustaa sitä, että valittajat olisivat vastuussa toisen teosta ja joutuisivat maksamaan Finnboardille määrätyn sakon, vaikka valittajien itsensä ei ole katsottu rikkoneen kilpailusääntöjä.

33 Valittajat väittävät vielä, että komission kantaa ei tue sen oma hallintokäytäntökään, johon sisältyy ainoastaan kaksi tapausta, joissa yhteisvastuun on katsottu olevan olemassa ja jotka eroavat perusteellisesti sekä oikeus- että tosiasiakysymysten osalta nyt kysymyksessä olevasta tapauksesta, sillä kyseisiä yrityksiä, jotka olivat yhdessä rikkoneet kilpailusääntöjä, pidettiin tekijäkumppaneina ja niille määrättiin yksi sakko (ks. Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 86 artiklan soveltamisesta [IV/26.911 — ZOJA/CSC — ICI] 14 päivänä joulukuuta 1972 tehty komission päätös 72/457/ETY [EYVL L 299, s. 51] ja ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan soveltamisesta [IV/29.702: Johnsson & Johnsson] 25 päivänä marraskuuta 1980 tehty komission päätös 80/1283/ETY [EYVL L 377, s. 16, erityisesti s. 25]).

34 Riittää, kun tähän todetaan, että valittajien käsitys perustuu virheelliseen lähtökohtaan, jonka mukaan niiden ei olisi katsottu millään tavalla rikkoneen kilpailusääntöjä ja jonka mukaan niille itselleen ei olisi määrätty sakkoa. Tämän tuomion 27—30 kohdasta päinvastoin kuitenkin selviää, että valittajat on henkilökohtaisesti tuomittu kilpailusääntöjen rikkomisesta, jonka tekijöiksi ne itse on katsottu niiden taloudellisten ja oikeudellisten suhteiden vuoksi, jotka yhdistivät ne Finnboardiin ja joiden ansiosta ne päättivät Finnboardin markkinakäyttäytymisestä.

35 Valittajat väittävät toissijaisesti, että edellytykset siihen, että taloudellisen kokonaisuuden voitaisiin katsoa olleen olemassa, eivät täyttyneet tässä tapauksessa.

36 Tähän on todettava, että valituksenalaisen tuomion 45—58 kohdassa on esitetty ne syyt, jotka tukevat päätelmää, jonka mukaan Finnboard oli velvollinen noudattamaan kunkin valittajan ohjeita neuvotellessaan kartonginostajien kanssa, eikä se voinut käyttäytyä markkinoilla kustakin valittajasta riippumattomalla tavalla, joten se todella muodosti taloudellisen kokonaisuuden kunkin kartonkia tuottavan jäsenensä kanssa.

37 Tämä näkemys perustuu useisiin tosiasiatoteamuksiin, joita ei voida käsitellä valituksen yhteydessä, ellei todisteita ole otettu huomioon vääristyneellä tavalla tai rikottu todistustaakkaa ja asian selvittämistä koskevia yleisiä periaatteita ja menettelysääntöjä, mitä valittajat eivät ole väittäneet.

38 Toinen valitusperuste on näin ollen hylättävä.

39 Edellä esitetystä seuraa, että valitus on hylättävä kokonaisuudessaan.

## Oikeudenkäyntikulut

40 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan, jota sovelletaan 118 artiklan nojalla valituksen käsittelyyn, asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut valittajien velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska valittajat ovat hävinneet asian kaikilta osin, ne on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Valitus hylätään.**

2) **Metsä-Serla Oyj, UPM-Kymmene Oyj, Tamrock Oy ja Kyro Oyj Abp velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

La Pergola Wathelet Edward

Jann Sevón

Julistettiin Luxemburgissa 16 päivänä marraskuuta 2000.

R. Grass A. La Pergola

kirjaaja viidennen jaoston puheenjohtaja